

ДІДЕНКО О. М.

к. е. н., директор з питань роздрібного бізнесу
Харківська ОД ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»
oksana.didenko@aval.ua

ПРОБЛЕМИ УЗГОДЖЕННЯ ІНТЕРЕСІВ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ ТА ДЕРЖАВИ

Стаття присвячена висвітленню механізму взаємодії держави та фінансових посередників в контексті забезпечення взаємної узгодженості їх інтересів. У ході дослідження автором встановлено, що сутність процесу узгодження інтересів держави та фінансових посередників достеменно не визначено, що обумовлено рядом проблем, ключовими серед яких, на думку автора, є відсутність самого механізму узгодженості інтересів та невизначеність його цільових орієнтирів.

Ключові слова: інтерес, економічний інтерес, узгодження інтересів, інтереси держави, інтереси банків, інтереси фінансових посередників.

ДИДЕНКО О. Н.

к. э. н., директор по розничному бизнесу
Харьковская ОД ОАО «Райффайзен Банк Аваль»
oksana.didenko@aval.ua

ПРОБЛЕМЫ СОГЛАСОВАНИЯ ИНТЕРЕСОВ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ И ГОСУДАРСТВА

Статья посвящена анализу механизма взаимодействия государства и финансовых посредников в контексте обеспечения взаимной согласованности их интересе. В ходе исследования автором установлено, что сущность процесса согласования интересов государства и финансовых посредников точно не определена, что обусловлено рядом проблем, ключевыми среди которых, по мнению автора, являются отсутствие самого механизма согласованности интересов и неопределенность его целевых ориентиров.

Ключевые слова: интерес, экономический интерес, согласование интересов, интересы государства, интересы банков, интересы финансовых посредников.

DIDENKO O. M.

candidate of economical sciences, director of retail business
Kharkiv region of JSC "Raiffeisen Bank Aval"
oksana.didenko@aval.ua

PROBLEMS OF HARMONIZATION OF THE INTERESTS OF COMMERCIAL BANKS AND THE STATE

The paper is devoted to analysis of interaction mechanism between the state and financial intermediaries in the context of ensuring coordination of their interest. As the result of the research author revealed that the nature of the process of harmonization of state and the financial intermediaries interests has not been precisely defined due to a number of challenges. Among them the following has been defined: absence of the coordination mechanism of interests and the uncertainty of its targets.

Keywords: interest, economic interest, harmonization of interests, state interests, banks' interests, financial intermediaries' interests.

Постановка проблеми. Фінансове посередництво є одним з найважливіших видів сучасної комерційної підприємницької діяльності. Сьогодні вже неможливо уявити ті аспекти діяльності суспільства, які б стосувалися руху грошових ресурсів та не були пов'язаними з діяльністю фінансових посередників. Фінансові посередники обслуговують платежі населення, суб'єктів господарювання, будь-яких підприємств, відомств, організацій та держави в цілому.

Варто зазначити, що інтереси фінансових посередників мають значну кількість точок перетину з інтересами суспільства і держави, оскільки їх діяльність так чи інакше обслуговує платежі держави, вони є надзвичайно важливим джерелом фінансових ресурсів для реалізації

суспільно-значимих інвестиційних проектів та програм, є основою фінансової стійкості, безпеки та незалежності країни. Саме з цих позицій, проблема узгодження інтересів фінансових посередників з одного боку та держави з іншого є надзвичайно актуальним питанням сучасного економічного середовища, що зумовлює тематику даного дослідження.

Аналіз останніх публікацій. Різні аспекти проблеми узгодження інтересів держави та комерційних банків досить широко вивчалися в іноземній та вітчизняній літературі. Серед іноземних наукових робіт, особливої уваги заслуговують дослідження наступних авторів, серед яких: С. С. Бабаєв, Дж. Барт, Т. Бек, Г. Гуїзінга, Е. Деміргук-Кунт, С. Зервос, Л. Зінгалес, А. Ендрюс, Ж. Капріо, Т. Кернер, Р. Кінг, О. І. Лаврушин, Р. Левін, Н. Лояза, М. Мартінес Періа, , Р. Ла Порта, А. Шлейфер, І. Шнабель та ін. Серед вітчизняних публікацій особливої уваги заслуговують роботи наступних вчених-економістів, а саме: Т. А. Васильєва, А. О. Єпіфанов, А. Я. Кузнецова, С. В. Леонов, М. І. Макаренко, А. М. Мороз, А. І. Пригожина, І. В. Сало, А. І. Степаненко, І. М. Чмутова, Н. М. Шелудько, В. В. Шпачук та інші.

Невирішені раніше частини проблеми. Однак, незважаючи на безумовну науково-практичну актуальність питань узгодженості інтересів комерційних банків та держави, механізм та зміст такої узгодженості у літературі на сьогоднішній день не розглянуто.

Метою статті є висвітлення механізму взаємодії держави та фінансових посередників в контексті забезпечення взаємної узгодженості їх інтересів.

Викладення основного матеріалу. На сьогоднішній день сутність механізму узгодження інтересів держави та фінансових посередників достеменно не встановлена, проте, економічні реалії, що супроводжують людство з давніх часів вказують на безумовну необхідність чіткої розробки такого механізму та визначення принципів його функціонування. В цьому контексті доцільним є, на нашу думку, розгляд наступних проблем (рис. 1).

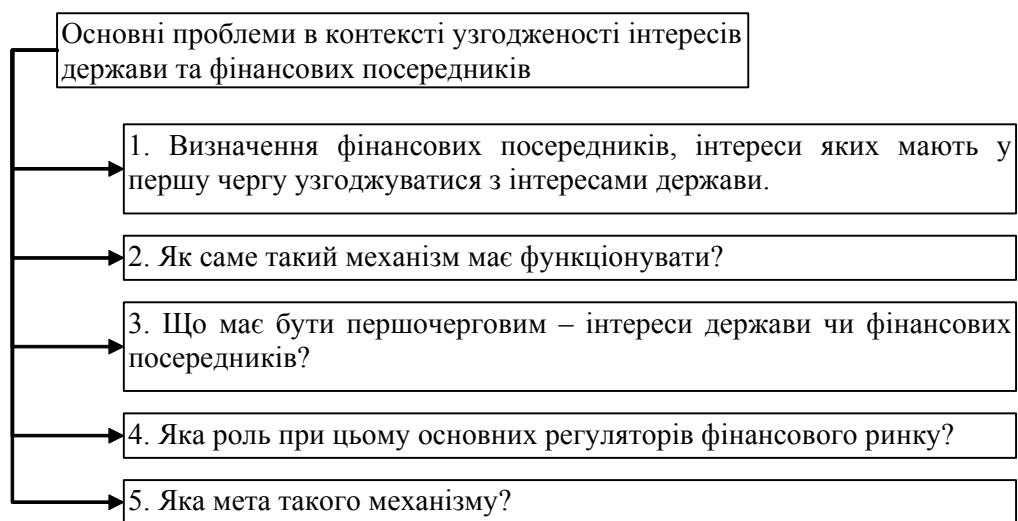

Рис. 1. Проблеми в контексті узгодженості інтересів держави та фінансових посередників

Варто зазначити, що пріоритетність вирішення вказаних проблем є доволі складним та спірним питанням, тому в даному дослідженні вони будуть розглянуті не у порядку їх значимості, а простим переліком:

1. Визначення того, інтереси яких фінансових посередників мають у першу чергу узгоджуватися із інтересами держави, є досить серйозним фундаментальним поняттям в даному контексті, оскільки зважаючи на досить значний перелік таких посередників (банки, страхові компанії, пенсійні та інвестиційні фонди тощо) та їх різний вплив на фінансові системи країн світу, однозначно відповісти на дане питання неможливо. Разом з тим, беручи до уваги специфіку фінансового сектора України, який характеризується високим ступенем

банкоцентричності (тобто більше 95% активів фінансового сектора припадає на банківські організації), саме комерційні банки мають бути основним об'єктом механізму узгодження інтересів фінансових посередників та держави [4].

Разом з тим, зазначимо, що необхідним є уточнення того, інтереси яких саме комерційних банків мають узгоджуватися з інтересами держави. На нашу думку, тут мова має йти про приватні комерційні банки або банки з незначною державною участю, оскільки державні комерційні банки функціонують в рамках інтересів держави та уповноважень, що вона їм делегує.

2. Яким чином має функціонувати механізм узгодження інтересів? Це також доволі складне питання, оскільки такий механізм, як правило, складається історично, а не створюється цілеспрямовано. Проте, з високою долею впевненості можна стверджувати, що це зовсім не обов'язково означає, що історично створений механізм узгодження інтересів банків та держави є більш ефективним або що цілеспрямоване створення такого механізму є неможливим [1].

Основою створення такого механізму є чітке усвідомлення тих фундаментальних засад, на яких він має базуватися з можливістю подальшого їх корегування. Якщо ж такі принципи узгодження інтересів будуть поступово змінюватися, перетворюватися чи трансформуватися, то з часом така система фактично перетвориться на ту, що склалася історично. В такому випадку всі зусилля щодо побудови такого механізму на перших етапах можуть бути марними.

У загальному випадку такий механізм узгодження має включати: виділення наглядового за цим процесом органу, створення відповідної законодавчої бази, розробку механізму вирішення спірних питань, створення механізму стороннього захисту інтересів тощо.

Ми вважаємо, що створення такого механізму не на основі попередньої, а на основі досвіду має бути основою ефективного узгодження інтересів обох сторін [2].

3. Вирішення питання щодо того чиї інтереси мають бути пріоритетними. Це дискусійне питання в даному контексті, оскільки ситуація узгодження інтересів банків і держави є класичним прикладом замкнутого кола, оскільки держава діє в інтересах суспільства, а суспільство є основним клієнтом банків. Тому пошук балансу між інтересами цих сторін є надзвичайно важливим питанням, оскільки нехтування інтересами держави буде відбуватися за рахунок нехтування інтересами суспільства на користь власників та менеджменту банків, а нехтування інтересами банків матиме негативні наслідки і для суспільства [3].

4. Яка роль має відводитися регуляторам фінансового ринку? В даному контексті можна розглядати два основних випадки: регулятор фінансового ринку є третьою стороною та своєрідним арбітром у механізмі узгодження інтересів банків та держави; регулятор є безпосереднім представником держави. У першому випадку дана система буде представлена трьома сторонами, у другому – двома [1].

Ми вважаємо, що більш ефективною є друга система, оскільки регулятор фінансового ринку, тобто у більшості випадків центральний банк країни, є державним органом і діє в інтересах держави, таким чином він не може виступати неупередженим арбітром у разі, якщо виникне потреба вирішення певних спорів на користь однієї зі сторін. Тому, механізм захисту інтересів держави та банків з залученням третьої сторони має відбуватися не шляхом посередництва центрального банку, а із використанням послуг певних міжнародних фінансових чи судових організацій.

5. Мета механізму узгодженості інтересів держави та банків є також доволі дискусійним питанням, оскільки з високим ступенем впевненості можна стверджувати, що в даному випадку метою такого механізму може бути не знаходження певних компромісів на користь обох сторін, а захист інтересів однієї зі сторін шляхом пошуку компромісів.

В даному випадку ми можемо сказати, що, на нашу думку, інтереси держави, суспільства все ж таки мають бути пріоритетними, тому узгодження інтересів та пошук компромісів між банками та державою має відбуватися з метою захисту інтересів держави.

Висновки. Таким чином створення ефективно діючого механізму узгодження інтересів держави з одного боку та комерційних приватних банків з іншого є надзвичайно складним актуальним питанням наукового сьогодення, а його вирішення є основою побудови ефективних взаємозв'язків між суспільством та фінансово-кредитними посередниками, серед яких банки по праву займають особливе місце.

Список використаних джерел

1. Міщенко В.І. Банківські операції : [підручник] / Міщенко В.І., Слав'янська Н.Г., Коренева О.Г. – [2-е вид., перероб. і доп.]. – К. : Знання, 2007. – 796 с.
 2. Банківська справа : підручник / [І.О. Лютий, А.С. Криклій, В.І. Міщенко та ін.] ; за заг. ред. І.О. Лютого. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. – 384 с.
 3. Василик О.Д. Державні фінанси України / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. – [2-е вид.]. – К. : НІОС, 2004.
 4. Герасимович А.М. Аналіз банківської діяльності : підручник / [А.М. Герасимович, М.Д. Алексеєнко, І.М. Парасій-Вергуненко та ін.] ; за ред. А.М. Герасимовича. – К. : КНЕУ, 2004. – 599 с.
-